

"פרתח לנו שפר"

מקבץ הלכות לימי חודש אלול וחגי תשרי תשפ"ז

לע"נ

הרב בנימין זאב שטיין זצ"ל
שלו חלק מרכזי בחוברת זו
ת.נ.צ.ב.ה

ברכת חג לתושבי העיר

אחי ורעי, תושבי עירנו היקרים

עומדים אנו בפתחן של בחירות. לא רק בחירות לכנסת ה־26 אלא גם בחירות אישיות המוטלות על כל אחד מאיתנו.

ימי חודש אלול, ראש השנה, עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים הינם ימים של חשבון נפש בהם כל אדם מחוייב לעשות מחדש את הבחירה שלו. בורא עולם הפקיד בידי האדם את כח הבחירה החופשית. הוא המליץ לאדם לבחור בטוב, אך השאיר את ההחלטה בידו של האדם. האדם מצווה לקחת על עצמו את האחריות למעשים שעשה ולא להטיל את האשמה על אחרים. עליו מוטל לתקן את הטעון תיקון, ולשפר את הטעון שיפור בין בכל הנוגע למערכת היחסים שבין אדם לחבירו ובין בעניינים שבין אדם למקום.

כך כותב הרמב"ם בהלכות תשובה: "רשות לכל אדם נתונה אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו, ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע הרשות בידו... אל יעבור במחשבתך דבר זה... שהקב"ה גוזר על האדם מתחלת ברייתו להיות צדיק או רשע, אין הדבר כן אלא כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו או רשע כירבעם או חכם או סכל או רחמן או אכזרי או כילי או שוע וכן שאר כל הדעות, ואין לו מי שיכפהו ולא גוזר עליו ולא מי שמושכו לאחד משני הדרכים אלא הוא מעצמו ומדעתו נוטה לאי זו דרך שירצה".

שלמותו ומעלתו של האדם באים לידי ביטוי בכך שהוא בבחירתו ובהחלטתו מגיע אל הטוב. עם זאת, למדונו חכמינו ז"ל כי "הבא ליטרה מסייעין אותו". מי שרוצה לבחור בטוב - מסייעים בידו משמים. די בכך שאדם יהרהר במחשבתו הרהור של תשובה, בכדי שהקב"ה יתן לו כוחות להוציא לפועל את רצונו זה.

כך הוא כל השנה כולה ובמיוחד בעשרת ימי תשובה כלשוננו של הרמב"ם שם: "אף על פי שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הכפורים היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד שנאמר דרשו ה' בהמצאו".

מדינת ישראל מצויה עדיין במצב מלחמה. הסכנות עדיין לא חלפו וחיילנו מוסרים את נפשם יום ויום ושעה שעה כדי להגן עלינו. אנחנו מאמינים שהבחירה בטוב חשובה לא רק עבור היחיד אלא עבור העם כולו והמדינה כולה. כל מעשה טוב של היחיד יש בו כדי להועיל לכולנו. הבה ננצל ימים מיוחדים אלו להתקדמות ולשיפור מעשינו ובכך ניטיב בע"ה לנו ולעם ישראל כולו.

בסיום הדברים אנו מבקשים להעלות את זכרו של הרב בנימין זאב שטיין זצ"ל, מנהל מחלקת הכשרות במשך שנים רבות, ומעמודי היסוד של עבודת הרבנות בעיר, שנפטר לבית עולמו בי"ב מנחם אב. לרב בנימין שטיין זצ"ל חלק מרכזי בחוברות שאנחנו מוציאים לקראת חגי תשרי ולקראת חג הפסח, והרבה מן הכתוב בהן לקוח מדברים שכתב. "כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר". (יבמות צז). יהיו דברי התורה שבחוברת לעילוי נשמתו.

שנזכה בע"ה להתבשר בשורות טובות ישועות ונחמות. שנה טובה ומתוקה, כתיבה וחתומה טובה לנו ולכל בית ישראל.

הרב שלמה אישון
רב מזרח העיר, ממונה על הכשרות והנישואין

לתושבי ותושבות העיר רעננה היקרים

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו לטובה, נישא תפילה כי הקב"ה יפתח לנו שערי שמים, ויכתבנו ויחתמנו כולנו לשנה טובה ומבורכת.

יהי רצון שתהא זו שנה של בריאות, פרנסה ברווח, נחת דקדושה, שלום ושלווה, שנה של אהבת ישראל ואחדות, ושנזכה לראות ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו.

שנזכה כולנו לשנה שבה יתקיימו בנו דברי הפסוק:
 "וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהַשִּׁגָּר",
 ונזכה לשפע של ברכות, לבשורות טובות ולישועות גדולות.

ושנזכה כולנו לראות את ירושלים בבניינה ואת עם ישראל מאוחד ומאושר.

כתיבה וחתימה טובה,

שנה טובה ומתוקה, שנת ברכה, ישועה וגאולה!

גדליהו בן-שמעון, עו"ד

לשמוע קול שופר

באתר זה זה יפורסמו בעז"ה
זמני תקיעות שופר ברחובה של עיר
ביום השני של ראש השנה תשפ"ז
ב' תשרי 13.9 (יום ראשון)
בשעה: 17:00

בואו בשמחה

לפרטים נוספים ועדכונים:
<https://mdrn.org.il/shofar>

רשימת המקומות בהם יתקיימו תקיעות שופר - לא סופית - אגא התעדכנו באתר קרוב לחג

שם האתר:
מרכז סיני
מרכז קרית שרת
נאות שדה
נעה דסר ספורטק
ילסקי
נעה דסר יפה ירקוני
שנת 2005
רח' גן גורן בית מדרס משמח
שנת 2005
פארק הרשלה
פארק רעננה
רחבת הכניסות
רח' איחודה בית גן גורן
הכניס והדרכות

כתובת:
רח' גורן 25
רח' נחלת
רח' טהר ד"ר 12
פי' רח' סמירן רח' אינליץ
רח' עמון 9
רח' קיץ 31 רח' הנסגס
רח' 60-64
רח' הסקר פית הדרום
רח' ששת האלים 25
מרכז הקניות בני ברק שוברין
פית אומה ושברין
רח' איחודה 198

שם האתר:
גן ניו טוס
גן נחלת
גן טהר ד"ר
גן עליה
גן עמון
גן קיץ
גן רבקה
גן שר הדורין
גן ששת האלים
גן שוברין
מרכז אלאב
מרכז עוק

כתובת:
רח' איחודה 103
פיץ 53, רחבת בית הכנסת
שקובא
אפשטולד
רח' אישטיין 15-16
רח' האלון פית התמר קרית גנים
שנת 2005
סוף רח' יערה
רח' קן
רח' קן נוסף 65
בין קלאמור לרמב"ם
רח' בית המלך 4

שם האתר:
בית העירייה/גן גנים
בית המלך דוד
בית אבא נעם
בית אפשטולד
בית אישטיין
בית אלון
בית העשתי-החמור
בית יערה
בית קן
גן אלוהים
גן אריז
גן בית המלך

הלכות חג ראש השנה

מהלכות חודש אלול

וראש השנה

מנהגי חודש אלול

- א. מר"ח אלול ואילך הם ימי הרחמים והסליחות וימי רצון. ויש לכל אדם לפשפש בחודש זה במעשיו, לתקן את הטעון תיקון ולשוב בתשובה שלמה.¹
- ב. נוהגים לומר עשרה מזמורי תהילים בכל יום מראש חודש אלול ועד ראש השנה כמניין כפ"ה. היות שלא גומרים ספר בכל יום, אומרים ביהי רצון שאחר אמירת התהילים 'בזכות מזמורי תהילים' וכו'. כשיש עשרה אומרים קדיש אחר אמירת יהי רצון. ונהגו להשלים ספר תהילים פעם שלישית מראש השנה עד יום כיפור.²
- ג. אשכנזים נהגו לומר פעמיים ביום, בסיום תפילת שחרית ובסיום תפילת מנחה או ערבית, מזמור כ"ז שבתהילים לדוד ה' אורי וישעי וכו'.³ ביום שמתפללים מוסף יש האומרים אחר שחרית לפני אין כמוך⁴ ויש שנהגו לאומרו בסיום התפילה כלומר לאחר מוסף.⁵
- ד. בארץ ישראל אומרים את המזמור הנ"ל עד הושענא רבא ועד בכלל, ובחוץ לארץ - עד שמיני עצרת.⁶
- ה. מר"ח אלול ואילך מתחילים לתקוע בשופר אחר תפילת שחרית, ויש מקומות שתוקעים גם כן אחרי מנחה (לפני הלילה)⁷
- ו. נהגו שהכותב איגרת שלומים לחבירו מר"ח אלול רומז לו שמתפלל עליו לשנה טובה.⁸

סליחות חודש אלול

- א. נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים מראש חדש אלול ואילך עד יום הכיפורים.⁹ מנהג אשכנזים לומר סליחות ממוצאי שבת שקודם ראש השנה, ואם אין ארבעה ימים - ממוצאי שבת שלפניו.¹⁰
- ב. היורד לפני התיבה לאמירת סליחות, וביחוד לאמירת י"ג מידות, מתעטף בטלית אפילו קודם זמן ציצית.¹¹
- ג. אם מתעטף בטלית לפני זמן ציצית יתעטף בטלית ששאל מחברו, ויתכוון שלוקחה משום כבוד הציבור, ולא יתעטף בטלית הקהל,¹² ואם

- אין לו טלית של חברו ומתעטף לפני זמן ציצית בטליתו או בטלית הקהל, יתעטף בלא ברכה, וכשיגיע זמן ציצית יאחז בציציות ויברך.¹³
- ד. אין אומרים י"ג מידות קודם לחצות הלילה וכן אין אומרים וידוי במוצ"ש קודם חצות משום קדושת השבת.¹⁴
- ה. המשכימים לסליחות קודם שיאור היום נוטלים ידיהם ומברכים על נטילת ידיים, אשר יצר ואלוקי נשמה וכן ברכות התורה קודם לאמירת סליחות.¹⁵
- ו. התחילו סליחות בלא מניין לא יאמרו חצי קדיש. כשיושלם מניין יאמרו שלושה פסוקים ואח"כ חצי קדיש.¹⁶
- ז. בסיום הסליחות אומרים קדיש תתקבל, ואם לא נשאר מניין אף על פי כן יאמר הש"צ קדיש.¹⁷
- ח. נחלקו הפוסקים לגבי נפילת אפיים בלילה, אמנם אם הוא קרוב לעלות השחר נופלים על פניהם, והמשנה ברורה הביא להקל כבר מחצות.¹⁸ לכל הדעות מותר לומר המזמור בלילה.¹⁹
- ט. יחיד שאינו יכול להגיע למניין אומר סליחות, אולם אינו אומר י"ג מידות, ולא את הבקשות הנאמרות בלשון ארמית.²⁰ יחיד יכול לומר י"ג מידות כדרך שקוראים בתורה (בטעמי המקרא).²¹

ערב ראש השנה

- א. בסליחות של ערב ראש השנה נופלים על פניהם גם אם סיימו אמירת סליחות ביום.²²
- ב. בתפילת שחרית אין נופלים על פניהם, ואומרים למנצח, וכשיש קריאת התורה אומרים א-ל אך אפיים.²³
- ג. נהגו לצום בערב ראש השנה, ואין משלימים התענית, ואין צריך קבלה במנחה שלפניה,²⁴ ובזמננו השתנה המנהג ורבים אינם צמים כלל בערב ראש השנה.²⁵
- ד. נהגו לילך על הקברות ערב ראש השנה להרבות שם בתחינות, ונותנים צדקה לעניים.²⁶
- ה. הנוהגים לומר כל ע"ש לפני מנחה מזמור ק"ז שבתהילים נוהגים לאומרו גם בערב ראש השנה ויש שלא נהגו.²⁷
- ו. נוהגים לטבול בערב ראש השנה. זמן הטבילה - החל משעה קודם חצות היום.²⁸
- ז. נהגו לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה, וכל אחד ינהג כסדר הנהוג בקהילתו.²⁹
- ח. אין תוקעין בשופר בערב ראש השנה גם כשחל בשבת, ואם רצונו להתאמן - יתקע בחדר סגור.³⁰

- א. בהדלקת נרות מברכים להדליק נר של שבת ושל יום טוב.³¹ טענה והזכירה שבת בלבד - יצאה יד"ח משום שיו"ט נקרא גם שבת. הזכירה יו"ט בלבד - תדליק נר נוסף ותברך להדליק נר של שבת ושל יו"ט.³²
- ב. בני אשכנז אין אומרים אבינו מלכנו בר"ה שחל בשבת וכן נוהגים חלק מבני ספרד, ורבים מבני ספרד נוהגים לאומרו גם בשבת.³³
- ג. כשר"ה חל בשבת משנים בנוסח התפילה ובמקום "יום תרועה" אומרים "זכרון תרועה". טעה ואמר "יום תרועה" וסיים את הברכה, אינו חוזר.³⁴
- ד. בתפילת עמידה בר"ה שחל בשבת מוסיף בברכה האמצעית: "או"א רצה נא במנוחתנו... והנחילנו..." וכו' וחותרם: "מלך על כל הארץ מקדש השבת וישראל ויום הזכרון". חתם: "מקדש ישראל ויום הזכרון" בלא להזכיר שבת, או "מקדש השבת" בלבד - יצא בדיעבד ידי חובה.³⁵
- ה. אין תוקעים בשופר בראש השנה שחל בשבת, והשופר הוא מוקצה ואסור לטלטלו.³⁶
- ו. כשחל יום ראשון של ר"ה בשבת רבים נוהגים לדחות את אמירת תשליך ליום השני.³⁷
- ז. בני אשכנז אין אומרים צדקתך במנחה בשבת ר"ה, ובני ספרד נוהגים לאומרו.³⁸
- ח. סעודה שלישית יש לאכול לכתחילה לפני השעה 15:45 (חצי שעה לפני מנחה קטנה) בכדי שיאכל סעודת ליל יו"ט שני לתיאבון. לא אכל לפני זמן מנחה קטנה יכול לאכול גם אח"כ אך יאכל רק מעט פת (יותר מכביצה).³⁹
- ט. בליל יו"ט שני של ראש השנה מדליקים נרות רק לאחר צאת השבת, ונהגו להדליק אחר חזרתם מבית הכנסת.⁴⁰ יש להכין נר נשמה מערב שבת בכדי להדליק ממנו את הנרות בליל יו"ט שני.
- י. בתפילת ערבית בליל יו"ט שני מוספים "ותודיענו"⁴¹ אם לא אמר אינו חוזר ויסמוך על ההבדלה שיעשה על הכוס (בקידוש).⁴²
- יא. הקידוש בסדר יקנה"ז (יין, קידוש, נה, הבדלה, זמן).
- יב. אין להכין משבת ליו"ט שני של ראש השנה. לאחר צאת השבת, אם רוצים לעשות מלאכה המותרת ביו"ט לפני הקידוש ולא אמרו בתפילת ערבית "ותודיענו" יאמרו "ברוך המבדיל בין קודש לקודש".⁴³

השינויים בתפילה עד אחר יום כיפור

- א. מליל א' של ראש השנה ועד אחר תפילת נעילה ביום הכיפורים, סיום ברכת "אתה קדוש" משתנה ואומרים "המלך הקדוש" וכן

- בברכת "השיבה שופטנו" מסיימים "המלך המשפט".⁴⁴
- ב. אם שכח או שהוא מסופק לגבי סיום ברכת אתה קדוש חוזר לראש,⁴⁵ אולם בראש השנה ויום כיפור אם זוכר שהתחיל "ובכן תן פחדך..." ומסופק רק לגבי סיום הברכה אינו צריך לחזור לראש.⁴⁶
- ג. אם שכח או מסופק בברכת "השיבה שופטנו": לדעת השולחן ערוך אם נזכר קודם שעקר רגליו חוזר לברכת השיבה, ואם עקר רגליו חוזר לראש, וכן מנהג הספרדים. לדעת רמ"א אינו צריך לחזור, וכן מנהג האשכנזים.⁴⁷ בדיעבד אם אמר מלך המשפט ולא המלך המשפט יצא.⁴⁸
- ד. תיקנו הגאונים להוסיף בסיום ברכת אבות זכרנו לחיים וכו', ובסיום ברכת גבורות מי כמוך וכו', ובסיום ברכת הודאה וכתוב לחיים וכו', ובסיום ברכת שלום בספר חיים וכו'. אם שכח אינו חוזר. אם לא אמר עדיין את השם שבסיום הברכה יכול לחזור ולומר ולסיים הברכה.⁴⁹
- ה. בשבת תשובה וכן ראש השנה וביה"כ שחלים בשבת אומר בברכה "מעין שלש" המלך הקדוש.⁵⁰

ברכת איש לרעהו

- א. נוהגים שאומר כל אחד לחברו לשנה טובה תכתב,⁵¹ ויש המוסיפים גם ותחתם (ולאשה תכתבי ותחתמי).⁵² ויש שהוסיפו לאלתר לחיים טובים ולשלום.⁵³
- ב. ברכה זו נאמרת בליל א' של ראש השנה ולא ביום ראש השנה אחר חצות.⁵⁴ ויש אומרים שיש לברך כן גם בליל ב' של ר"ה, וכן ביום הראשון אחר חצות.⁵⁵

סימני ראש השנה

בליל ראש השנה נוהגים לאכול מאכלים המסמלים ברכות לשנה החדשה

באכילת קרא (דלעת) אומר:
יהי רצון מלפניך ה' אֱלֹהֵינו ואלהי אבותינו, שתקדש רוע גזר דיננו, ויקראי לפניך זכויותינו.

באכילת הכרת (כרישה/פרוסה) אומר:
יהי רצון מלפניך ה' אֱלֹהֵינו ואלהי אבותינו, שיקדשו אויבינו ושונאינו וכל מבקשי רעתנו.

באכילת רוביא (שעועית ירוקה/לוביה) אומר:
יהי רצון מלפניך ה' אֱלֹהֵינו ואלהי אבותינו, שיקדשו זכויותינו ותלכבנו.

באכילת גזר (מנהג רבים) אומר:
יהי רצון מלפניך ה' אֱלֹהֵינו ואלהי אבותינו, שיגזרו עלינו גזרות טובות.

באכילת תפוח בדבש אומר:
יהי רצון מלפניך ה' אֱלֹהֵינו ואלהי אבותינו, שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה.

באכילת רימון אומר:
יהי רצון מלפניך ה' אֱלֹהֵינו ואלהי אבותינו, שתרבה זכויות פרמיון.

באכילת תמר אומר:
יהי רצון מלפניך ה' אֱלֹהֵינו ואלהי אבותינו, שיתמנו אויבינו ושונאינו וכל מבקשי רעתנו.

באכילת ראש כבש/דג אומר:
יהי רצון מלפניך ה' אֱלֹהֵינו ואלהי אבותינו, שנהיה לראש ולא לזנב.

באכילת טילקא (סלק) אומר:
יהי רצון מלפניך ה' אֱלֹהֵינו ואלהי אבותינו, שישתלקו אויבינו ושונאינו וכל מבקשי רעתנו.

שנה טובה ומתוקה

- א. יהא אדם רגיל לאכול בראש השנה, רוביא, כרתי, סלקא, תמרי, קרא, ויש נוהגים לאכול תפוח מתוק בדבש, ויש אוכלים רימונים, ויש אוכלים ראש כבש.⁵⁶ יש הנוהגים לטבול פרוסת המוציא בדבש.⁵⁷ נהגו לומר יהי רצון בעת אכילת כל מין מהמינים דלעיל,⁵⁸ נחלקו האחרונים אם יאמר היה"ר בהזכרת ה' או ללא הזכרה.⁵⁹ על כל מין ומין יאמר היה"ר במובן של שפת המדינה בה הוא נמצא.⁶⁰
- ב. ברכת המוציא אינה פוסלת דבר שאין מלפתים בו את הפת, ולכן מברך בורא פרי העץ על המינים השייכים לברכה זו, וכן בורא פרי האדמה על מינים שאין מלפתים בהם את הפת (כגון אבטיח או מלון) - אף אם אוכלם לאחר ברכת המוציא.⁶¹ ו"א שה"קרא" ודאי אין מלפתים בו את הפת ויברך עליו בורא פרי האדמה ויפטור שאר מינים.⁶²
- ג. היות שבין הסימנים יש גם משבעת המינים יש לברך עליהם בורא פרי העץ ולפטור שאר מיני העץ.⁶³ ואם רוצה לאכול התפוח בדבש תחילה טוב שיביא שאר המינים אחר אכילתו.⁶⁴
- ד. יש הנוהגים לעשות הסימנים הנ"ל גם בליל שני, ויש שלא נהגו.⁶⁵

דברים שיש להיזהר באכילת הסימנים

- א. האוכלים תמרים לחים או יבשים, יבדקו אם אין בהם תולעים. הדרך הפשוטה - לחצות את התמר, להוציא את הגלעין, ולהסתכל בשני החצאים מהצד החיצוני ומהצד הפנימי מול מקור אור, לראות שאין פיורים או חרקים, אם נראה בשר הפרי חלק ונקי יאכלנו.
- ב. אם אוכל מהזן ברהי (צהוב הנמכר באשכולות) ישטוף במים מפני כנימות ויראה מבחוץ שאין חדירה פנימה.
- ג. האוכלים עלי סלק (מנגולד) או עלי תרד, וכן האוכלים פרסה (כרתי) יאכלו רק מגידול מפוקח לעניין תולעים.
- ד. יש האוכלים קלחי סלק. יש לחתוך כסנטימטר מתחת לעלים ולראות שאין חדירה או כרסום, (בדר"כ לבנים) ויש שנמנעים לאכול קלחי סלק, בגלל צבעו האדום שמורה על חטא, ע"פ הפסוק אם יהיו חטאיכם כשני וכו'.
- ה. רוביא - יש כמה מינים הנהוגים בעדות השונות, יש הנוהגים לקחת מה שנראה כתמרילי אפונה רחבים, יש לשוטפם היטב ולראות שהם שלמים מכל צידיהם. הלוקחים מיני קטניות שונים, ישרו אותם מספר שעות במים, ואח"כ יפרסו כמות קטנה על כף היד ויבדקו משני הצדדים שאין חורים או כתמים כהים פנימיים או חיצוניים, הנוהגים בפול בדיקתו קשה מאד וראוי להשתמש בפול חצוי. המשתמשים

בסוג האפונה הארוכה שיש בה גרגרים בולטים, יבדקו שהיא שלימה לכל אורכה, וכן לשטוף היטב.

- ו. רימון - (ביחוד מגינות פרטיות לא מטופלות) לראות שכל הקליפה שלימה מכל צדדיה, וכן לחצות ולראות שאין מסתובבים בתוכו תולעים וחרקים (בדרך כלל לבנים).
- ז. תפוח עץ מיובא רצוי לקלף מחשש שמצופה בחומר שרכיביו אינם כשרים. תפוחי עץ הגדלים בארץ מצופים בחומר כשר. רוב התפוחים בארץ הם מגידול מקומי שאין בו חשש.
- ח. דגים - לקנות רק במקומות עם הכשר, והקפואים עם חותמת נבדק.

אמירת יהי רצון

- א. את ה"יהי רצון" אומרים אחר תחילת האכילה של אותו המין.⁶⁶ כדיעבד אם אמר יהי רצון בין אכילה לברכה לא נקרא הפסק.⁶⁷
- ב. על תפוח עץ יאמר שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה.
- ג. על תמרים יאמר שיתמו שונאנו, ויש מוסיפים אויבנו וכל מבקשי רעתינו.
- ד. על רימון יאמר שירבו זכויותינו, וי"א נרבה זכויות כרימון, וי"א שנהיה מלאים מצוות כרימון.
- ה. על דגים יאמר שנפרה ונרבה כדגים.
- ו. על ראש (כבש, דג) יאמר שנהיה לראש ולא לזנב. על ראש של כבש יש מוסיפים ותזכור לנו עקידתו ואילו של יצחק אבינו ע"ה. ויש מוסיפים בן אברהם אבינו ע"ה.
- ז. על קרא-דלעת, (לא נחשב כירק נגוע) יאמר שיקראו לפניך זכויותינו ותקרע רוע גזר דיננו.
- ח. על סילקא, יאמר שיסתלקו שונאינו ומשטיננו.
- ט. על רוביא יאמר שירבו זכויותינו ויש מוסיפים ותלבבנו.

קידוש בליל שני של ר"ה

- א. בקידוש בליל שני של ראש השנה ילבש בגד חדש או יניח לפניו פרי חדש ויברך שהחיינו, אך גם אם אין לו - יברך שהחיינו.⁶⁸
- ב. בשעה שמברך שהחיינו בליל ב' של ר"ה כוונתו בברכה תהיה על היום טוב וכדי להוציא עצמו מחשש ברכה לבטלה יתכוין גם על הפרי או הבגד.⁶⁹
- ג. לכתחילה מיד בסיום שתיית היין של קידוש יברך על הפרי המונח לפניו לברכת שהחיינו, ויש חולקים וסוברים שיברך על הפרי החדש לאחר נטילת ידיים וברכת המוציא.⁷⁰

- א. מן הדין אין מברכים שהחיינו בשעת הדלקת הנר אלא רק בקידוש, אמנם כבר נתפשט המנהג שאשה מברכת שהחיינו בשעת הדלקת הנר, והנהגת כך אין למחות בידה ויכולה להמשיך במנהגה.⁷¹
- ב. אשה המדליקה נרות בליל ב' דר"ה ומנהגה לברך שהחיינו בשעת הדלקה תלבש בגד חדש. אם אין לה בגד חדש תניח לפניו פרי חדש ותדליק סמוך לקידוש כדי שתוכל לאוכלו בסמוך לברכה.⁷²
- ג. מברכים שהחיינו על כל פרי או ירק שמתחדש משנה לשנה,⁷³ וכן אם מתחדשים פעמיים בשנה.⁷⁴
- ד. היו מונחים לפניו כמה סוגי פירות חדשים מברך פעם אחת שהחיינו ופוטר את כולם.⁷⁵
- ה. היה לבוש בגד חדש שצריך לברך עליו עכשיו שהחיינו ובאותו זמן היה מונח לפניו פרי חדש שגם עליו צריך לברך שהחיינו. או שהיה מונח לפניו פרי שברכתו בורא פרי העץ ופרי שברכתו בורא פרי האדמה, לדעת כף החיים, בברכה אחת פוטר שניהם, לדעת הגרשז"א אין לכלול בברכה אחת שני דברים השונים במהותם.⁷⁶
- ו. מברכים שהחיינו גם על פרי שהדרך לאוכלו מבושל או חי ומבושל.⁷⁷
- ז. מין פרי או ירק הנמצא בשוק כל השנה היות ונשמר בקירור וכד' אין מברכים עליו שהחיינו אף אם זו עונת חידושו. אמנם אם ניכר במראהו ובטעמו שנתחדש מברכים שהחיינו.⁷⁸

תקיעת שופר

- א. מצוות עשה מהתורה לשמוע שופר בראש השנה⁷⁹ ומצוותה מהנץ החמה. תקע משעלה עמוד השחר - יצא.⁸⁰ השנה (תשפ"ז) אין תוקעים ביו"ט הראשון משום שחל בשבת, אלא רק ביו"ט שני, והמצווה היא מדרבנן.
- ב. מדין תורה יש לשמוע תשעה קולות, דהיינו שלוש פעמים תקיעה תרועה תקיעה. ולפי שברכות השנים התעורר ספק מהי התרועה האמורה בתורה אנו תוקעים שלושים קולות כדי להסתלק מן הספק: שלוש פעמים תקיעה שברים תרועה תקיעה, שלוש פעמים תקיעה שברים תקיעה, ושלוש פעמים תקיעה תרועה תקיעה.⁸¹
- ג. למעשה נוהגים לתקוע בבית הכנסת מאה קולות:⁸² שלושים לפני מוסף, שלושים בתפילת לחש של מוסף, שלושים בחזרת הש"ץ ועשרה בסוף התפילה. יש שאינם תוקעים בתפילת לחש ומשלימים למאה קולות בסיום התפילה.⁸³

ד. שלושים התקיעות שלפני מוסף נקראות תקיעות דמיושב משום שהציבור רשאי לשבת בהם ורק התוקע צריך לעמוד.⁸⁴ התקיעות שבמוסף נקראות תקיעות דמעומד משום שגם הציבור חייב לעמוד בהם. וכן יחיד שתוקעים לו - יעמוד.⁸⁵ ומנהג האשכנזים לעמוד גם בתקיעות דמיושב.⁸⁶

ה. צריך התוקע לכוון להוציא ידי חובה את כל השומעים, וצריכים השומעים להתכוון לצאת ידי חובה.⁸⁷

ו. לפני תקיעת השופר מברך שתי ברכות: לשמוע קול שופר ושהחיינו.⁸⁸

ז. השנה שתוקעים בשופר רק ביום השני גם הספרדים מברכים שהחיינו ביום השני.⁸⁹

ח. אסור לתוקע ולשומעים להפסיק בדיבור בין הברכות לתקיעות, ואם הפסיק שלא לצורך התקיעות - חוזר ומברך.⁹⁰ וכן אין עונים "ברוך הוא וברוך שמו" על ברכת התוקע. וכן אין להפסיק בדיבור בין התקיעות, ובין תקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד.⁹¹

ט. מי שבא לבית הכנסת לאחר שכבר בירך התוקע על השופר, ושמע את כל התקיעות - יצא ידי חובה. וי"א שרשאי לברך את הברכות בעצמו בין סימן לסימן בתקיעות דמיושב.⁹²

י. מי שלא שמע תקיעות בבית הכנסת, כשבא התוקע לתקוע לו ולהוציאו ידי חובתו, אם התוקע יצא כבר יד"ח יברך השומע את הברכות,⁹³ ואם השומע אינו בקי לברך - יברך התוקע. והנהוגים שהתוקע מברך בכל מקרה אין למחות בידם.⁹⁴

יא. נשים פטורות משמיעת שופר משום שזו מצוות עשה שהזמן גרמא, ורוב הנשים קבלו על עצמן להחמיר ולשמוע שופר.⁹⁵ נשים שלא שמעו את התקיעות בבית הכנסת, מותר לתקוע להן. נשים ספרדיות לא תברכנה על התקיעות וגם התוקע לא יברך להן, ואילו נשים אשכנזיות רשאיות לברך בעצמן אך התוקע לא יברך להן אלא אם כן לא יצא עדיין ידי חובה.⁹⁶

יב. נכון שהתלמיד חכם שבציבור יאמר לקהל דברי כיבושין לפני התקיעות, לעוררם לשוב בתשובה שלימה, כלשון הרמב"ם:⁹⁷ "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה..."

¹ מט"א תקפ"א א. י. שאותן ארבעים יום האחרונים שהיה משה בהר התחילו בר"ח אלול וביו"כ נתרצה לו הקב"ה (אלף למטה שם ס"ק ב). ומצאו לזה כמה רמזים: "ומל ה' אלוהיך את לבבך ואת לבב זרעך" ר"ת אלול שהוא מסוגל לתשובה. "ואשר לא צדה והאלוקים אנה לידו ושמתי לו..." ר"ת אלול

A collection of fresh fruits and jars of preserves. It includes a halved pomegranate showing red seeds, a green apple, a jar of blueberry jam with a burlap tie, a red apple, a jar of white jam, and a jar of yellow jam.

- פעמיים באותו יום.
- 27 מט"א שם, ט"ז, בלל הפס' "יאמרו גאולי ה'" שהוא פדות נפשו של כ"א, וכן "אילים מדרך פשעם" וראה אלף המגן שם שהיום לא נהגו אך נכון שכ"א יאמר ביחידות.
- 28 רמ"א שם שם, משנ"ב ס"ק כו. ובמט"א שם ט"ז נג שיטבול ג' פעמים, וכן הביא בבאה"ט אות ט"ז שהגה מהר"ל.
- 29 קצש"ע סוף סי' קכ"ח. מט"א שם ט"ז. ויש שכתבו שטוב לעשות בעשרה כיון שאומרים "בין בהקיץ בין בחלום" ובחלום צריך עשרה (אלף המגן אות ק"א).
- 30 רמ"א סי' תקנ"א ט"ז. ג. משנ"ב שם ס"ק כד.
- 31 משנ"ב סי' רס"ג ס"ק כד, וסי' תקיד ס"ק מח.
- 32 שו"ת התעוררות תשובה ח"א סימן קיב. פס"ת רס"ג אות יז. ועי"ש שאם זכרה ששבת היום אלא נכשלה בלשונה והזכירה רק יו"ט - לא תדליק נר חדש, משום שהתכוונה לקבל שבת, אלא תברך על נרות שדולקים כבר - אם עדיין לפני השקיעה.
- 33 רמ"א סי' תקפ"ד ט"ז. א ובמשנ"ב שם ס"ק ד. שו"ת יחווה דעת א. נד.
- 34 משנ"ב סי' תקפ"ב ס"ק יט. ילקוט יוסף.
- 35 שו"ת סי' תפ"ז ט"ז. א, ובמשנ"ב ס"ק ז. פס"ת שם אות ב. ילקוט יוסף.
- 36 שו"ת סי' תקפ"ח ט"ז. ה. וברמ"א שם כתב שנחשב כלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו. אך ע' בפס"ת שם אות ב שבימינו נחשב מוקצה מחמת חסרון כיס.
- 37 משנ"ב סי' תקפ"ג ס"ק ח. ובשו"ת יביע אומר חלק ד אורח חיים סימן מז כתב שבמקום שיש עירוב יאמרו ביום הראשון, וכ"כ בשו"ת יחווה דעת חלק א סימן נו.
- 38 שו"ת תקצ"ח א
- 39 רמ"א תקנ"א א ובמשנ"ב שם ס"ק ח ועי"ש בשעה"צ ס"ק י שיכול לאכול גם יותר אך שלא יהיה שינוי קביעות סעודה.
- 40 מט"א תקצ"ט י.
- 41 שו"ת סי' תקצ"ט
- 42 ביה"ס רצ"ד ט"ז. א ד"ה ואם טעה. וכתב במט"א סי' תקצ"א ט"ז. א שאם שכח ותודיענו והתחיל "ותתן לנו". שוב אין לו להחמיר ולחזור. אך בשו"ת יחווה דעת חלק א סימן צא כתב שכל עוד לא הזכיר את ה' שבסיום הברכה חוזר.
- 43 משנ"ב סי' רצ"ט ס"ק ל"ו
- 44 שו"ת סי' תקפ"ב ט"ז. א. רש"י ברכות י"ב ב'. לפי שבימים אלו הוא מראה מלכותו לשפוט העולם. כתב הט"ז (ק"ח ס"ק ב') בדכל השנה אין המשפט עיקר אלא הצדקה עיקר ולכן הקדמו צדקה למשפט אבל מר"ה עד יח"ה המשפט עיקר ולכן לא מזכיר צדקה. ועוד ששם שבב"ד של מטה יש יום קבוע שיושבים מצדמם אבל בשאר הימים אין יושבים אא"כ באים בני אדם ומבקשים שישבו וידונו ביניהם, כן הוא בבב"ד של מעלה בדכל השנה אין יושבים לדון אא"כ מבקשים ממנו ית' מחמת שיש קטרוג של מידת הדיון, וע"ז אמר בכל השנה מלך אוהב צדקה ומשפט דהיינו שהוא המשפט ע"פ המעורר אותו לקיים משפט כראון המעורר, משא"כ בר"ה ויוה"כ הוא ית' בעצמו הוא המשפט מצד עצמו.
- 45 שו"ע שם, ולא מועיל אם יאמר צ' פעמים המלך הקדוש כמו במוריד הגשם (ק"ד ט"ז ט"ז) שהרי צריך לומר בשם השם, משנ"ב ס"ק ג'. ועי"ש מט"א תקפ"ב ט"ז.
- 46 משנ"ב שם ס"ק ד'. שהרי הוסיף הרבה בברכה זו ומסתבר שלא טעה.
- 47 שו"ע שם ובאה"ט אות ב. רמ"א ק"ח ט"ז. א. אם נזכר תוך כדי דיבור בטעותו יאמר המלך המשפט. נזכר לאחר מכן - ימשיך (משנ"ב ק"ח ס"ק ג').
- 48 משנ"ב ק"ח ס"ק ב'.
- 49 שו"ת תקפ"ב ט"ז. ה. וברמ"א, משנ"ב ס"ק ט"ז - ט"ז.
- 50 שו"ע שם ט"ז. א וראה שו"ת שם שנחלקו במי ששכח ואמר כרגיל, וראה משנ"ב ס"ק י' שאם לא סיים הברכה יחזור למלך הקדוש.
- 51 רמ"א סוף סימן תקפ"ב.
- 52 מט"א תקפ"ב כ"ו מג"א ס"ק ח. קצש"ע קכ"ח ח.
- 53 אלף המגן שם אות מ'. שיטת הגר"א עשרה מאמרות לומר רק תכתב. הגר"א למד ממה שאמרה הגמ' בר"ה ז' א' אדם ידון בר"ה וגזר שלו נחתם ביום כיפורים ומדובר בכל דבר כאשר הוא. משנ"ב שם ס"ק ז' א' הביא בדבר מג"א וכן בט"ז שיאמר לחבירו תכתב ותחתם. הכל לדמו עניינים ממה שאמר ר' כרספדאי א"ר יוחנן (ר"ה ט"ז ב') ג' ספרים נפתחים בר"ה וכו' צדיקים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר ולחיים, רשעים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר ולמיתה, בינונים תלויים ועומדים עד יו"כ. נחלקו הראשונים האם מדובר בדיון העולם הבא, או בדיון של כל שנה בעוה"ז. הגר"א סבור שמדובר בדיון עוה"ז ולכן מסתמך על מ"מרא ראשונה שבעוה"ז כל אדם נחתם ביוה"כ. מג"א ועוד סוברים שמדובר בדיון של כל שנה בעוה"ז, וצדיקים גמורים נחתמים כבר בר"ה ואין לחשוף בחברו שאינו מהצדיקים.
- 54 מט"א תקצ"ב י"א, היות ובגמ' ברכות נחלקו אם דן הקב"ה את עולמו בג' שעות ראשונות או שניות, ברור שאחר חצות נגמר הדיון, ולמה יחזיק את חבירו לבינוני שנחתם ביום הכיפורים. מג"א תקפ"ב ס"ק ח.
- 55 ט"ז שם, ס"ק ד' משנ"ב הנ"ל הביא אליה רבה שחולק. ובקצש"ע הנ"ל כתב ובליל שני יש הנהוגים לאומרו. ולט"ז אפשר לומר גם ביום הראשון אחר חצות וכן בליל שני תכתב ותחתם וכו' שלעיתים יום ב' של ר"ה הוא העיקר ונידונים בו, ראה פמ"ז שם במשנ"ז ולבושי שרד שם.
- 56 שו"ת תקפ"ג ט"ז. א' ב' וברמ"א. המקור הוא גמ' כריתות ו' א'. הוריות ו'. אלא שבהוריות הגירסה "למח" ולא "למלך" עי"ש בראשונים מדוע נזכרו בגמ' אלו המינים. תפוח בדבש הביא מהר"ל ברכת יעקב על ידי יצחק אביו הייתה לדברי הרע"א מהימנה בר"ה (אמור צ"ט ב'). אמנם מדברי רש"י ברא" כ"ז ט' ומד"ר בא פר' טו' סי' י"א משמע שפסח היה) ויצחק אמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו. ה' אומרת הגמ' (תענית כ"ט ב') אמר רב יהודה משמיה דרב כריח שדה של תפוחים. וכתב

- במהר"ל (במנהגים) שרומז לשדה תפוחים הידוע למקובלים. רימונים הוא לדרשת חז"ל (ברכות נ"ז א') כפלה הירמון רקתר, אפילו ריקנים שכן מלאים מצוות כרימון. והוא סנוגריה על כלל ישראל.
- 57 משנ"ב שם ס"ק ג'. הביא הבני יששכר ד"בש' גמט' 306. שווה א"ב ה'ר"ח מ"מ' 306. ובאלף המגן שם אות ח' כתב שאין מנהגו לומר היה"ר אחר המוציא אלא על התפוח בדבש. וראה במהר"ל מה שהביא אסמכתאות לאכילת מתוקים בר"ה.
- 58 שו"ע הנ"ל. הביא הר"ן סוף פ"ד ר"ה בשם רב האי גאון שהיה אומר על כל מין ומין את הענין ששמו רומז עליו.
- 59 במשנ"ב שם, ס"ק ב' הביא יה"ר מלפניך ה' א"א וכו' ובקצש"ע קכ"ט סע' ט' כתב ללא הזכרת השם. עיי' באחרונים שנחלקו האם יכול להזכיר שם דרך בקשה גרידא שלא בשעת תפילה או ברכה. עיי' בכה"ח כאן ס"ק ו'.
- 60 משנ"ב שם, ס"ק א' (דוגמא "גזר" קרוי ביידיש "מיערין" בחול"ל אמרו בעת אכילתו שירבו זכויותיו, ובא"י אין לזה כל מובן ונוהגים לומר שתגזור עליו).
- 61 משנ"ב שם ס"ק ג'. שו"ע סי' קע"ז א' ובמשנ"ב ס"ק ה' וברכת המזון פוטרת הברכה שאחריהם.
- 62 הליכות שלמה א' י"ח.
- 63 שו"ע ר"א סע' א' משנ"ב ס"ק ד'. עיי"ש בקדימת השלם לחצי, וסע' ב' לענין מין חביב. והעיקר להלכה ששבעת המינים קודמים לחביב. (משנ"ב ס"ק י"ג).
- 64 לצאת מידי הספקות דלעיל. (ולא יתכוון לפטור בברכתו כל מה שיגישו לשולחן) והכריעו שהתפוח הוא עיקר ולא הדבש, פס"ת תקפ"ג ב'.
- 65 שע"ת תקפ"ג אות א' מט"א שם, סע' ב'. וכן במנהגי חת"ס. עיי' שם באלף המגן אות י"ח, קצה המטה אות " הדעות שהביאו.
- 66 ראה במט"א שם א' שאין להפסיק בין הברכה לאכילה באמירת היה"ר, אלא יאכל תחילה משהו מהפרוסה ואח"כ יאמר היה"ר. ובמג"א ס"ק ב' הביא שנחלקו האחרונים האם אמירת היה"ר בין הברכה לאכילה נחשבת הפסק, ומסיק שכלתחילה יש לאכול קודם האמירה, וכ"כ המשנ"ב תקפ"ג ס"ק ד'.
- 67 אשל אברהם ומאמר מרדכי תחילת הסימן.
- 68 שו"ע ת"ר ב' טור הביא מח' רש"י והגאונים, שלרש"י מברך שהחיינו גם ביום השני כמו בכל יו"ט שני של גלויות, ולגאונים אין לברך משום ששני ימי ר"ה קדושה אחת הם ונחשבים כיום אחד. וכתבו המרדכי ומורה"ר מרוטנבורג שכדי להוציא נפשו מפלוגתא יניח פרי חדש. ושו"ע סבר שיכול לברך גם בלי פרי או בגד חדש.
- 69 מנ"ש ח"א סי' כ'.
- 70 מחצה"ש שם, אות א' מט"א שם סע' ו'. האחרונים העירו, שאין קידוש אלא במקום סעודה וזה צורך סעודה לכן יכול לאכול גם אחר נט"י, וכן שהחיינו ניתקן על הרא"י ויצא גם בזה, אלא שיכול ליהנות יותר.
- 71 מט"א תקפ"א סע' ג"ד. ובמשנ"ב סימן רסג ס"ק כ"ג ופס"ד תקי"ד אות כא. אולם בשו"ת יחזקאל דעת חלק ג' סימן לד כתב שנכון שפיסקיו לנהוג כן.
- 72 משנ"ב סי' ת"ר ס"ק ד'. מט"א תקצ"ט סע' ט', ובאלף למטה אות ה'. ובכה"ח ת"ר ס"ק ו' כתב לסמוך כאן על הפוסקים שמברכים על ראייה אף שאינו אוכל מיד.
- 73 שו"ע רכ"ה סע' ג'.
- 74 רמ"א שם סעיף ה' ועיי' כה"ח שם, ס"ק מ"ב שמנהג העולם שמברכים רק פעם אחת בשנה - בפעם הראשונה.
- 75 שעה"ש שם, אות ט"ז א"ל א"ח ח"א פ"ז.
- 76 כה"ח רכ"ה ס"ק י"ח. מנ"ש ח"א כ'. ועיי"ע כתיס' א"ח כ"ו.
- 77 משנ"ב רכ"ה ס"ק י"ח על מיני לפתן שקורין מיירין (גזר) וריבין (לפת) ואוגרעס (מלפפון) מברכים שהחיינו, דעת תורה שם ז', ברכ"ה שם, ה', בן איש חי ראה י"א.
- 78 רמ"א שם סע' ו' משנ"ב ס"ק י"ח: ובקטנית שהם חדשים וניכרים שהם חדשים, כגון שהם ירוקים קצת נראה שיכול לברך שהחיינו וכן משמע בא"ר.
- 79 רמב"ם הלכות שופר פ"ק א' הלכה א'.
- 80 שו"ע תקפ"ח א'.
- 81 רמב"ם שם פרק ג'. וכן הוא בשו"ע סימן תקצ". ואולם לדעת רב האי גאון לא היה בדבר ספק אלא מימים קדמונים היו שעשו תרועה באופן כזה והיו שעשו תרועה באופן אחר, וכולם יצאו יד"ח עד שבה"ר אברהם ותיקן שכל ישראל יעשו מעשה אחד, ר' ב"י שם.
- 82 כנגד מאה פעויות שפעתה אם סיסרא - הערוך, ערך ערב, הובא בתוספות ר"ה ל"ג ע"ב ד"ה שיעור. והמקור הוא בפסוקים בספר שופטים (ה' כח - ל'): "בעד החלון נשקפה ותייבב אם סיפרא בעד האשכב מדוע בנשך רבנו לבוא מדוע אחריו פעמי מרובותיו: חכמות שרותיה תענינה אף היא תשיב אמרה לה: הלא יחלקו שלל רחם ורחמתי: לראש גבר שלל צבעים לסיפרא שלל צבעים ורקמה צבע רחמתי: לצארי שלל: שיש בהם 100 אותיות. ויש שהעירו שיש בן 101 אותיות. וכתב בספר התודעה שביאנו מאה קולות השופר של רחמים ויבטלו אותן הפעויות שכולן יש אכזריות היו, חוץ מאחת מהן - זה צער האדם על בנה שיש בו גם ממידת הרחמים אפילו אצל אכזרים, שאותה אין מכללים.
- 83 מט"א תקצ"א י"ג, ובאלף המגן שם ס"ק י"א. ובילקוט יוסף כתב: "אף על פי שדעת מרן השולחן ערוך שאין לתקוע בתפילת לחש, מנהגינו בזה כדברי הפוסקים הסוברים שיש לתקוע גם תפלת הלחש במסוף".
- 84 וכן הברכה צריכה להיות בעמידה - מ"ב תקפ"ה ס"ק א'. ובטעם הדבר שהציבור רשאי לשבת כתב הרדב"ז (חלק ד' סימן כה) שעיקר התקיעות הם התקיעות שבמסוף שם כל הקהל עומדים. וראה כה"ח תקפ"ה ס"ק ב'.
- 85 שו"ע תקפ"ה א' ומ"ב שם. מג"א שם ס"ק א': ואין לסמוך על דבר שאם ינטל אותו דבר יפול. ובדיעבד אם ישב - יצא יד"ח.
- 86 מ"ב שם ס"ק ב'. ומי שיועד שלא ישמע תקיעות דמעות - חייב מדינה לעמוד בתקיעות דמיושב.
- 87 שו"ע תקפ"ט ו' וראה גם בסיומן מ' סעיף ד' ובכה"ל ד"ה יש אומרים ובמ"ב ס"ק י' ועיי"ז בדיעבד

אם לא התכוון - ביום הראשון לא יצא יד"ח, ואילו ביום השני שהוא דרבנן זו מחלוקת. מ"מ אם בא לביהכ"ס לצאת ידי חובה עם הציבור אף שבשעה ששמע לא כיון לבו אלא בסתמא - יצא. (מ"ב תקפ"ט ס"ק טז).

88 שו"ע תקפ"ה ב

89 שו"ע ת"ר ג.

90 שו"ע תקצ"ב ג. מ"ב ס"ק י"ד. ואם השומע הפסיק בדיבור והתוקע לא - יברך השומע בעצמו (שעה"צ ס"ק כא).

91 שו"ע סימן תקצ"ב ג ומ"ב יא. ובטעם הדבר כתב הט"ז שכל זמן שלא קיים עדיין את עיקר המצווה אינו רשאי להפסיק, ולא עוד אלא שבכל מצוה שהוא עוסק ואינו רשאי להיפרד משם עד שיקיים כולה - איסור יש בהפסקתו. ובשעת התקיעות עצמן פשיטא דאסור להפסיק בדיבור לפי שצריך לשמוע התקיעה מראשה לסופה אפילו היא ארוכה הרבה, וכל שכן שאסור להשמיע קול בפיהוק או בנחירת גרון שמבלבל גם האחרים השומעים. (מ"ב שם ס"ק י')

92 דעת הגהות אשרי שבדיעבד רשאי לברך ברכת המצוות גם לאחר המצווה, וכ"ש כאן שלפניו עדיין תקיעות דמעומד וכן חלק מתקיעות דמיושב שיש מקום להתיר לברך גם לשיטת התוס' והרא"ש. ר' כה"ח תקפ"ה ס"ק ל"ט.

93 ואם תוקע עבור כמה אנשים אם הם פחות מעשרה - יברך כל אחד. ואם הם עשרה - יברך אחד מהשומעים ויוציא את השאר יד"ח. (שעה"צ תקפ"ה ט"ו)

94 תה"ד סימן קמ. מ"ב תקפ"ה ס"ק ה. כה"ח שם ס"ק כ"א.

95 שו"ת רע"א סימן א בהשטות ואשה שנהגה שנים לשמוע קול שופר בר"ה ורוצה לבטל מנהגה - צריכה התרת נדרים, אולם אם רק באותה שנה נבצר ממנה מחמת חולי או לידה, ומתכוונת לחזור למנהגה הטוב - אינה צריכה התרת נדרים (שו"ת יחוה דעת חלק ב סימן ע).

96 שו"ע תקפ"ט ו. מ"ב שם ס"ק יא. מט"א שם יב.

97 רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ד.

בס"ד

הננו מתכבדים להודיע לציבור על דרשות שבת תשובה

ע"י הרב שלמה אישון שליט"א

רב מזרח העיר, ממונה על הכשרות והנישואין

אי"ה, שבת פרשת "האזינו"

ח' תשרי תשפ"ו (19.9.26)

לאחר תפילת מנחה

ביהכנ"ס "משכן מיכאל" רחוב אברבנאל 7

(תפילת מנחה בשעה 18:00)

ליל שבת לאחר קבלת שבת

ביהכנ"ס "אהל ארי"

שבת בבוקר לפני קריאת התורה

ביהכנ"ס "מורשת אבות"

(תחילת התפילה 7:30)

ביהכנ"ס הגדול

(תחילת התפילה 8:30)

כתיבה וחתימה טובה

יום הכיפורים

לפייס את חברו בערב יום הכיפורים

- א. עבירות שבין אדם לחברו אין יוה"כ מכפר עד שיפייס את חברו.¹ ואם חייב לו כסף - ישיב מה שחייב לו, ויפייסנו. אם יש לו סכסוך כספי עם חברו אל יורה היתר לעצמו אלא ילך לתלמיד חכם שיורה לו האם חייב לשלם.²
- ב. אם זה שחטא כנגדו אינו מתפייס, יחזור וילך פעם שניה ושלישית ובכל פעם יקח עמו שלושה אנשים, ואם עדיין אינו מתפייס - אינו זקוק לו. אבל אם הוא רבו - צריך ללכת אצלו אפילו אלף פעמים עד שיתפייס.³
- ג. לא יהא המוחל אכזרי מלמחול, שכל המעביר על מידותיו מעבירים לו על כל פשעיו, ואם הוא לא ימחול - גם לא ימחלו עוונותיו.⁴
- ד. נוהגים לחלק צדקה לעניים בערב יום הכיפורים לפני מנחה.⁵

טבילה וידידי בערב יוה"כ

- א. נוהגים לטבול במקווה בערב יום הכיפורים ואין מברכים על הטבילה.⁶
- ב. צריך להתוודות בתפילת מנחה קודם סעודה מפסקת. היחיד אומר בסיום תפילת עמידה, והש"ץ אינו אומר כלל בחזרה.⁷

הדלקת נרות

- א. כיום נוהגים רוב ישראל להדליק נרות בערב יום הכיפורים, ומברכים: "... להדליק נר של יום הכיפורים".⁸ נהגו שלאחר ברכת הדלקת הנר מברכת האשה גם שהחיינו,⁹ ויש שאינן מברכות בשעת ההדלקה אלא עם הציבור בבית הכנסת לאחר אמירת כל נדרי.
- ב. לאחר הדלקת הנר חלה על האשה קדושת יום הכיפורים ואסורה במלאכה ובכל איסורי יום הכיפורים כולל נעילת הסנדל.¹⁰ אם מחמת צורך אינה רוצה לקבל קדושת יום הכיפורים בהדלקה אלא מאוחר יותר, תתנה לפני ההדלקה שאינה מקבלת את קדושת יום הכיפורים.¹¹ במקרה כזה לא תברך שהחיינו בהדלקה.¹²

תענית יום הכיפורים

- א. יום הכיפורים אסור במלאכה כמו בשבת, וכן באכילה ושתייה, רחיצה, סיכה נעילת הסנדל ותשמיש המיטה. העושה מלאכה וכן האוכל ושותה ביוה"כ חייב כרת.¹³

- ב. רחיצה אסורה בין בחמין ובין בצונן, ואפילו להושיט אצבעו במים אסור. ובשחרית נוטל ידיו עד סוף קשרי האצבעות בלבד. ואם היו ידיו מלוכלכות מותר לרוחצן - שלא אסרו אלא רחיצה של תענוג.¹⁴
- ג. מי שעשה צרכיו נוטל ידיו רק עד סוף קשרי האצבעות.¹⁵
- ד. כהן שנוטל ידיו לברכת כהנים נוטל ידיו עד סוף הפרק כמו בשאר ימות השנה.¹⁶
- ה. נעילת הסנדל האסורה היא רק בנעלי עור, אבל נעלי גומי ועץ מותרים.¹⁷
- גם ילדים קטנים שאוכלים - מחנכים אותם שילכו בלי נעלי עור.¹⁸

ילדים קטנים

- א. קטן או קטנה שלא מלאו להם תשע שנים שלמות אינם מתענים כלל ביום הכיפורים. אם מלאו להם תשע שנים שלמות והם בריאים מחנכים אותם לשעות דהיינו שאין נותנים להם לאכול או לשתות בלילה, וביום דוחים את האוכל לשעה מאוחרת יותר מהרגילות - כפי כוחו של הילד.¹⁹
- ב. קטן או קטנה שמלאו להם אחד עשרה שנים שלמות, אם הם בריאים מתענים כל היום, ואם אינם בריאים ולא יוכלו להתענות כל היום - מתענים עד חצות היום בלבד.²⁰
- ג. ילד שמלאו לו שלוש עשרה שנה, וילדה שמלאו לה שתיים עשרה שנה - דינם כגדולים.

חולה ביום"ב

- א. היות ומצוות צום יום כיפור היא מן התורה, ומצוות תפילה במניין לאורך כל השנה היא מדרבנן, הרי שאם ההליכה לבית הכנסת והשהייה בו בעת התפילה יגרמו למאמץ יתר לחולה, עדיף שהחולה יישאר בבית ויצום ויתפלל ביחידות מאשר שיתאמץ ללכת לבית הכנסת באופן שעלול להגיע למצב בו יהיה מחוייב לאכול או לשתות.
- ב. גם חולה חייב לצום ביום הכיפורים. אולם כאשר קים חשש שע"י הצום יסתכן - פטור מן הצום. לכן חולה באחת מן המחלות המפורטות להלן חייב להתייעץ עם רופא קודם יום כיפור ולברר האם הצום יסכן אותו. לכתחילה יש להתייעץ עם רופא שומר מצוות, אך כאשר אין אפשרות לעשות זאת, ורופא שאינו שומר מצוות אומר שיש חשש סכנה לחיי החולה אם יתענה - יש לשמוע בקולו.²¹
- ג. מחלות בהן הצום עלול להיות מסוכן²² וקיימת חובה להתייעץ עם רופא:

- **מחלות זיהומיות עם חום גבוה (מעל 38.4):** דלקת שקדים, חריפה - אנגינה, דלקת ריאות, מחלת שושנה בעור.
- **מצבי תשישות כללית אצל קשישים.**
- **מצבי תשישות כללים לאחר מחלה, ניתוח תאונה וכו'.**
- **מחלות גידוליות ממאירות.**
- **מחלות לב:** לאחר אוטם בשריר הלב - התקף לב תוך שנה מהאירוע, מחלה איסכמית פעילה - תעוקת לב, אי ספיקת לב, הפרעות משמעותיות בקצב הלב.
- **מחלות במערכת הנשימה:** אי ספיקה נשימתית, קצרת הסימפונות - אסטמה פעילה, מחלה חסימתית כרונית בריאות.
- **מחלות במערכת העיכול:** הקאות מרובות, שלשולים מרובים, דלקת פעילה של הושט עקב בקע סרעפתי, כיב פעיל בקיבה או בתריסרון - אולקוס, צהבת - דלקת נגיפית של הכבד עד חצי שנה לאחר תום המחלה, קרוהן.
- **מחלות דם, חוסר דם ניכר כשכמות ההמוגלובין הוא מתחת ל-9.**
- **מחלות מערכת העצבים:** אי ספיקה מוחית, לאחר מאורע מוחי - חסימת עורק או שטף דם, התקיפים איסכמיים מוחיים זמניים עקב הפרעה בזרימת דם, מחלת הנפילה, מצבי מיגרנה קשים.
- **מחלות נפש:** פסיכוזה מצבי חרדה קשים, היסטריה.
- **מחלות אנדוקריניות:** בלוטות המפרישות הורמונים: סכרת הזקוקה למנות אינסולין גדולות, סכרת הזקוקה לתרופות דרך הפה אך מלווה בהפרשת אצטון ו/או התקפי היפוגליקמיה, הפרשה מוגברת של אינסולין, פעילות יתר חריפה של בלוטת התריס, אי ספיקה של בלוטת יותרת הכליה.
- **מחלות כליות ודרכי השתן:** אי ספיקת כליות, זיהומים כרוניים בדרכי השתן, אבנים בדרכי השתן, מחלות חסימתיות בדרכי השתן, לאחר ניתוח בדרכי השתן עד חודשיים לאחר הניתוח, לאחר ניתוח הטיית השתן למעינים או לעור.

מעוברות ומניקות

- מעוברות ומניקות מתענות ביום הכיפורים, אולם במקרים הבאים הצום עלול להיות מסוכן ויש להתייעץ עם רופא:
- נשים בהריון עם דימום.
 - נשים בהריון עם כאבים והתכווצויות.
 - נשים בהריון הסובלות מהפלות חוזרות.

- נשים בהריון מעל חודש השישי הנוטות ללידה מוקדמת.
- נשים בהריון בעת התקף פתאומי של רעב.
- יולדת שאחזזה צירים ועד 72 שעות מגמר הלידה, וכן הדין במפלת.²³
- יולדת או מפלת החל מ־72 שעות מגמר הלידה ועד 168 שעות מגמר הלידה (7 יממות) אם היא או הרופאים אומרים שצריכה לאכול תאכל פחות מכשיעור, כמפורט להלן.
- מינקת שילדה תינוק חולה שזקוק לקבל חלב אם.

שיעורי האכילה למוהרים באכילה

א. שיעור האכילה ביום הכיפורים עליו יש חיוב כרת (במזיד) או קרבן חטאת (בשוגג) הוא "ככותבת הגסה" שהוא נפח של תמר וגרעין, והוא כשני שלישי מ"כביצה". שיעור השתיה עליו יש חיוב כרת וחטאת הוא "מלא לוגמיו" שהוא כמות הנוזלים שממלאה את פיו של האדם כשהוא מנפח לחי אחת. שיעור זה הוא לגבי חיוב כרת או חטאת, אבל איסור קיים אפילו בכלשהו, ורק לחולה שעל פי הוראת רופא חייב לאכול או לשתות, היתור כמפורט להלן:

ב. מי שעל פי הוראת רופא חייב לאכול או לשתות יאכל או ישתה פחות מכשיעור אכילה עד 30 סמ"ק²⁴ כל 9 דקות²⁵ ושתיה עד 40 סמ"ק²⁶ כל 9 דקות.²⁷ בשעת הצורך אפשר לצמצם את המרווח בין אכילה לאכילה ובין שתיה לשתיה ל־4 דקות.

ג. דוגמאות לשיעורי האכילה במוצרים השונים:

- לחם - כרבע פרוסה אמצעית מלחם פרוס.
- לחמית (אסם) - כשתי יחידות.
- קרם קרקר אסם דל נתן - כשלוש יחידות.
- ביסקוויט פתי בר אסם - יחידה וחצי בערך.
- ביסקוויט פתי בר עלית - כשתי יחידות.
- שוקולד פרה עלית מריר רגיל - כשבע קוביות.

ד. אכילה ושתיה אין מצטרפות²⁸ ואין צורך במרווח של זמן ביניהם לכן, למשל, מי שהתירו לו לאכול ולשתות לשיעורין ביום הכיפורים ואוכל מרק ירקות, לנוזל המרק יש שיעור אחד, למוצק דהיינו הירק עצמו יש שיעור אחר. אדם זה יכול להניח בכוס או בקערה את שני השיעורים ולאוכלם יחד.

ה. כל דבר שבא להכשיר את האוכל חשוב כאוכל. לכן, למשל, רוטב של בשר, המיץ שיש בתחתית סלט ירקות, וכדו' למרות שהם נוזל, הם נחשבים במקרה זה לאוכל. כך גם אם טובל ביסקוויט בתה או במים

- צריך לצרף את המשקה שנספג בביסקוויט לשיעור האוכל. למשל, אם נפח הביסקוויט 20 סמ"ק אך ע"י המים התנפח ל-35 סמ"ק, יחשב הביסקוויט הרטוב לאוכל שנפחו 35 סמ"ק.²⁹
- ג. גבינה, חמוס וכד' נחשבים לאוכל. לבן, ויוגורט ראוי לנער היטב כדי שיחשב ודאי משקה.³⁰
- ז. חולה שזקוק לאכילה או שתיה מרובה ולא יכול לעמוד בשיעורים הנ"ל ישאל רב כיצד עליו לנהוג.

נְטִילַת כְּדוּרִים

- א. חולה, אף שאין בו סכנה הזקוק לכדורים לרפואתו מותר לו לקחת אותם ביום הכיפורים, ואם יש לכדור טעם טוב יעטוף אותו בנייר דק וכך יבלענו. אם אינו יכול לבלוע את הכדור ללא מים יקח מים פחות מכשיעור ויערב בהם דבר מר (כגון תמצית תה חזקה) עד שיפסל מהנאת החיך.
- ב. הנוטל כדורים בצורה קבועה עליו להתייעץ עם רופא בכדי לברר האם יש סכנה בלקיחת הכדורים ללא אכילה או שתיה, וכן האם יוכל להקדים ולקחת את הכדור בערב יום הכיפורים קודם כל נדרי, ובמצאי יום הכיפורים מיד בסיום הצום.

"וְחֵי בָהֶם"

- א. חולה הצריך לאכול ביום הכיפורים אינו צריך כפרה על כך משום ש"אונס רחמנא פטריה", ואם רוצה להחמיר על עצמו, עליו נאמר "אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש".³¹
- ב. החייבים לאכול ביום כיפור נהגו לומר תפילה זו: הנני מוכן ומזומן לקיים מצוות אכילה ושתיה ביום הכיפורים כמו שכתבת בתורתך "ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" ובזכות קיום מצווה זו תחתום אותי ואת כל חולי עמך ישראל לרפואה שלימה ואזכה ביום הכיפורים הבא לקיים מצוות "ועניתם את נפשותיכם" כן יהי רצון אמן.

בְּרִכּוֹת הַנְּהִינִין וְנְטִילַת יָדִים

- א. חולה שאכל ביום כיפור, וכן ילדים או יולדת האוכלים ביום הכיפורים וצריכים לברך לאחר האכילה, צריכים לומר יעלה ויבא בברכת המזון ולהזכיר את יום הכיפורים, ואם חל בשבת מזכירים גם "רצה". אם שכחו - אין חוזרים. ויש שסוברים שאין לאמרם משום שאין כל מצווה באכילת

- היום.³² חולה האוכל ביום הכיפורים אינו צריך לבצוע על לחם משנה.³³
- ב. האוכל פחות מכזית בין מפת בין משאר אוכלים, והשותה פחות מרביעית בין מיין בין משאר משקים מברך תחילה ברכה הראויה לאותו מין, ולאחריו אינו מברך כלל.³⁴
- ג. האוכלים לשיעורים ביום הכיפורים חייבים לברך לפני אכילתם, ומברכים פעם אחת לפני תחילת האכילה ולא צריכים לברך פעם נוספת על עוד לא הסיחו דעתם - אף אם שוהים 9 דקות בין אכילה לאכילה.
- ד. יש מי שאומר שאם אוכל פת בשיעור של פחות מכביצה יטול ידיו ולא יברך. אם אוכל פחות מכזית יש מי שאומר שאין צריך נטילה, ולמעשה אם אוכל בין כזית לכביצה יטול בלא ברכה, ובפחות מכזית לא יטול כלל.³⁵ נטילת ידיים תהיה כהרגלו בכל השנה - עד הפרק.³⁶

עליה לתורה למי שאוכל

- א. המקובל בין פוסקי זמננו שחולה האוכל לשיעורים יכול לעלות לתורה גם בשחרית וגם במנחה של יום הכיפורים. אמנם חולה שחייב לאכול כרגיל קיים ספק האם יכול לעלות לתורה במנחה של יום כיפור. בשחרית של יום כיפור יכול לעלות משום ששם הקריאה היא משום כבוד היום כבכל שבת ויו"ט. כמו"כ יוכל לעלות לתורה במנחה של יום הכיפורים שחל בשבת גם שם הקריאה היא משום כבוד היום כמו בכל שבת, אך יש אומרים שלא יוכל לעלות שלישי משום ההפטרה שהינה מחמת התענית.³⁷

מוצאי יום הכיפורים

- א. במוצאי יום הכיפורים מבדילים על הכוס ואין מברכים על הבשמים.³⁸
- ב. מברכים במוצאי יום הכיפורים על אש שהיתה דולקת מערב יום הכיפורים, ולא על אש שהודלקה במוצאי יום הכיפורים. לכן יש להדליק מערב יום הכיפורים נר לצורך ההבדלה, שידלק עד מוצאי יום הכיפורים ועליו יברכו. כמו"כ יכול להדליק במוצאי יום הכיפורים נר מנר הנשמה שהיה דולק מערב יום הכיפורים (שהודלק כנר זיכרון ולא לשם הבדלה) ולברך עליו, ולתחילה יברך על שניהם יחד, אך לא יברך על נר הזיכרון בלבד משום שהודלק לכבוד ולא על מנת להאיר.³⁹

- ג. המדקדקים מתחילים מיד במוצאי יום כיפור בעשיית הסוכה כדי לצאת ממצוה אל מצוה,⁴⁰ ומצווה לסיים תיקון הסוכה מיד לאחר יום

כיפור (למחרת יום כיפור).⁴¹

ד. אין אומרים תחנון ולא צדקתך צדק (בשבת) מיום כיפור עד סוכות,⁴² אולם אל ארך אפיים לפני הוצאת ס"ת ולמנצח לפני "ובא לציון" אומרים. בערב חג סוכות נהגו שלא לומר למנצח, ואם חל ערב חג סוכות ביום שני, אומרים אל ארך אפיים, ואין אומרים למנצח. ולמנהג הספרדים אין אומרים למנצח ומזמור תפילה לדוד שרגילים לומר לאחר "ובא לציון" בכל הימים שבין יום כיפור לסוכות.⁴³

1 משנה יומא פה ע"ב. שו"ע תר"ו א. וכתב הלבוש שהטעם הוא, כדי שיהיה לב כל ישראל שלם זה עם זה ולא יהא מקום לשטן לקטרג עליהם, עי"ש מה שמביא מפרקי דר"א. וע' בחיי אדם כלל קלח סעיף ה שראוי שיקדים עצמו לבקש מחילה כבר בערב ר"ה. וכ"כ בכה"ח תקפ"א ס"ק נח - נט. בשעת בקשת המחילה צריך לפרט מה שחטא לחברו אא"כ יודע שחברו יתבייש מזה שאז לא יפרט. (מ"ב שם ס"ק ג).

2 מ"ב שם ס"ק א.

3 שו"ע שם. ובכל פעם יפייסנו בפיוס אחר. (מ"ב שם ס"ק ג). וע' בכה"ח שם ס"ק כ שהוא כנגד שלוש פעמים שמופיעה המילה נא בדברי אחי יוסף: "אָנָּא שָׂא נָא פֶּשַׁע אֲחִיךָ וְחַטָּאתְךָ כִּי רָעָה גָּמְלוֹךְ וְעַתָּה שָׂא נָא..." (בראשית נ יז).

4 מ"ב שם ס"ק ח.

5 מט"א תר"ז ג.

6 שו"ע תר"ו ד ומ"ב ס"ק יז. ובבה"ל שם שאף מי שאינו זהיר כל השנה בטבילה צריך לטבול בערב יוה"כ. וטעם הטבילה משום קרי או משום תשובה. (מ"ב שם ס"ק כא).

7 שו"ע תר"ז סעיף א וסעיף ה. מ"ב שם ס"ק א. והטעם - שמא יארע לו דבר קלקלה בסעודה ולא יוכל להתוודות אח"כ. ולדעת הרמב"ן חייב להתוודות גם אחר האכילה קודם חשיכה, וכן נהגו שאומרים אז תפילה זכה.

8 ר' משנה פסחים נג ע"ב שהדבר תלוי במנהג המקומות, והובא בשו"ע תר"י א. עי"ש במ"ב ס"ק א טעם המנהגים השונים. וברמ"א שם ב שהמנהג לברך. וכ"כ בילקוט יוסף שהמנהג להדליק ולברך.

9 ר' מה שכתבנו בעניין זה בהלכות ר"ה.

10 שש"כ מה, יד. ועי"ש בהערה מ.

11 כדעה שניה בשו"ע רסג י, ועי"ש במ"ב ס"ק מ"ד.

12 שו"ת צי"א י, י"ט.

13 רמב"ם הלכות שביית העשור פרק א.

14 שו"ע תרי"ג א - ב. ומ"מ צריך להיזהר שלא ירחץ אלא המקום המלוכלך. (מ"ב שם ס"ק א).

15 שו"ע שם ג. ועי"ש במ"ב ס"ק ד שנחלקו במי שהטיל מי רגליים ואינו מתכוון להתפלל לאחר מכן האם נוטל ידיו, וע"כ טוב שישפשף בידיו את המקומות המלוכלכים בגופו שאז ודאי שרשאי ליטול ידיו. ואם מתפלל לאחר הטלת מי רגליים - לכו"ע נוטל ידיו.

16 מ"ב שם ס"ק ז.

17 כן פסק השו"ע תרי"ד ב. אך עי"ש במ"ב ס"ק ה שיש מחמירים בשל עץ אפילו אינו מחופה בעור, ומי שאפשר לו נכון שיחמיר בדבר, ועפ"ז עדיף שלא לנעול נעליים נוחות אף אם אינן עשויות מעור.

18 שו"ע תרט"ז. א. נחלקו הפוסקים מאיזה גיל מחנכים אותו בכך: י"א שמגיל חינוך דהיינו שש או שבע וי"א שמגיל שהוא בר הבנה דהיינו שנתיים או שלוש. (פס"ת שם ס"ק א).

19 שו"ע תרט"ז ב ורמ"א שם. ובילקוט יוסף כתב שאם מרגיש צימאון גדול בלילה יש להקל ולתת לו לשחות.

20 שו"ע וילקוט יוסף שם.

21 החשש ברופא שאינו שומר תורה ומצוות הוא הן שיקל יתר על המידה משום שאינו מכיר בחשיבותו של יום הכיפורים, והן שיחמיר יתר על המידה משום שאינו יודע על הציווי של "וחי בהם". ר' בה"ל תריח א ובפס"ת שם. שש"כ לט הערה טו.

22 עפ"י מאמרו של ד"ר אלי שוסהיים, מובא בספר מועדי קודש, יום הכיפורים.

- 23 שו"ע סימן תריז סע' ד ובמשנ"ב שם. ביה"ל שם ד"ה יולדת. ילקוט יוסף דינים לאשה ולבת לט, ט.
- 24 ביחס לשיעור "כביצה" נחלקים הפוסקים האם משערים בכביצה עם קליפתה והאם הביצים נתקטנו. ולמעשה הסכימו הפוסקים שביום הכיפורים שהוא התורה משערים לחומרא על פי הסבורים שהביצים לא נתקטנו ושיעור ביצה הוא בלא קליפתה.
- 25 כדי שהאכילות לא תצטרפנה יש צורך שהן לא תהיינה "כבדי אכילת פרס". בשיעור "כבדי אכילת פרס" מצאנו מחלוקת בין הפוסקים: יש הסבורים שהוא כשתי דקות, רבים מסכימים שהוא ארבע דקות. בשו"ת מלמד להועיל (רד"צ הופמן) או"ח ק"ג, כתב שהוא כשמונה דקות, ובמ"ב תרי"ח ס"ק כ"א כותב עפ"י תשובות חת"ס ח"ו סי' ט"ז שהשיעור הוא תשע דקות, וכן יש לנהוג לכתחילה.
- 26 השיעור המדויק תלוי במלוא לוגמיו של החולה בעצמו, ולכן מורה המשנה ברורה שכל חולה יבדוק בערב יום הכיפורים את מלוא לוגמיו של עצמו. אמנם היות שאין הכל בקיאים באופן המדידה, הסכימו הפוסקים שעד 40 סמ"ק נזילים הינו בודאי פחות מכשיעור אצל אדם בינוני.
- 27 בשו"ע סימן תריב י כתב: "שתה מעט וחזר ושתה, אם יש מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה כדי שתיית רביעית, מצטרפין לכשיעור; ואם לאו, אין מצטרפין. ויש אומרים ששיעור צירוף השתיית כדי אכילת פרס, כמו צירוף אכילת". מלשון המחבר בשולחן ערוך משמע שהעיקר כדעה ראשונה. אבל הפר"ח והגר"א כתבו דהעיקר כדעה שניה. (מ"ב שם ס"ק לא)
- 28 שו"ע סימן תרי"ב סעיף ב.
- 29 שו"ע שם ובמ"ב ס"ק ד.
- 30 אמנם מסתבר שדינם כמשקה גם אם לא ניערם, פס"ת תריח אות יא בשם תורת היולדת.
- 31 מ"ב תרי"ח ס"ק ה
- 32 שו"ע תרי"ח ימ"ב שם ס"ק כ"ט, שעה"צ אות כ"א.
- 33 ראה מחצית השקל סימן תריח אות י דביום הכיפורים לא ירד מן כתד"ה והיה בסופו ביצה ב' ב'. כדאיתא במדרש (מכילתא בשלח) שבת לא יהיה לרבות יו"כ לא יהיה בו לרבות יו"ט שלא היה יורד בהן מן. וכתבי לקטו לחם משנה שבע"ש ובעיו"ט ירד כפול. מ"מ מסבירא בעיו"כ לא ירד כפול כמו בערב שבת שהרי למחרת לא היו זקוקים לו. ואם כך אין לבצוע על ב' כיכרות ביו"כ שהרי אין הטעם. אולם אפשר שירד מן כפול לצורך קטנים וחולים וא"כ נשאר הטעם, מ"מ חכמים לא תקנו לחם משנה ליוה"כ כיון דהאכילה ביו"כ אינה אלא דרך מקרה. ור' גם פס"ת שם אות טו.
- 34 הברכה בתחילה היא משום שאסור ליהנות מהעוה"ז ללא ברכה. הברכה לאחר האכילה מן התורה (כשאוכל פת) היא רק כשאוכל שיעור שביעה שנאמר: "ואכלת ושבעת, וברכת". חכמים תקנו לברך על אכילת כזית משום שבכל התורה אין אכילה בפחות מכזית, וכן על שתיית רביעית. שולחן ערוך סימן רי סעיף א, ובמ"ב ס"ק ג' ד'.
- 35 שו"ע קנ"ח סעיפים ב, ג, ובמ"ב שם סוף ס"ק י'.
- 36 שש"כ לט לא בשם הגרש"ז אויערבך.
- 37 שו"ת רע"א סימן כג. שש"כ לט לו ובהערה קטו. ור' בשש"כ במהדורה החדשה (פרק לט הערה קכב) לגבי עליית שלישי.
- 38 שו"ע תרכ"ד ג. ואם חל יוה"כ בשבת - לדעת השו"ע ג"כ אין מברכים על הבשמים, והמנהג בקהילות אשכנז לברך. (מ"ב שם ס"ק ה. ערוה"ש שם א).
- 39 שו"ע שם ד ועו"ש במ"ב ס"ק ז הטעם, ושם בבה"ל ד"ה ויש אומרים, ובפס"ת.
- 40 רמ"א שם ה.
- 41 רמ"א סוף סי' תרכ"ה משנ"ב שם, ס"ק ב' מה שהתחיל מאתמול או שלא היה בכוחו להתחיל מיד במוצאי היום, יתחיל ויסיים מיד בצאתו מבהכ"ס אחר תפילת שחרית, ואפילו הוא ערב שבת יסיים עד חצות. שמצווה הבאה לידו אל יחמיצנה. וכן יראה לקנות משהו מארבעת המינים כה"ח תרכ"ד ס"ק לה - לו.
- 42 רמ"א סוף סי' תרכ"ד וראה בכה"ח סי' קל"א אות צ"ח כמה טעמים לעניין, ומג"א כתב כאן שזה הזמן בו נחנך בהמ"ק בזמן שלמה המלך.
- 43 מ"ב שם ס"ק י"ח. כה"ח קלא ס"ק לז

שוק ארבעת המינים

גם השנה המועצה הדתית תעמיד לטובת הציבור
בדיקת ארבעת המינים, שתתקיים בשוק ברחבת יד לבנים.
להלן הזמנים:

12:00-22:00	22.09	י"א תשרי	שלישי
10:00-22:00	23.09	י"ב תשרי	רביעי
10:00-22:00	24.09	י"ג תשרי	חמישי
8:00-13:00	25.09	י"ד תשרי	שישי

ברכת ארבעת המינים

לפני נטילת לולב יאמר זה:

יהי רצון מלפניך ה' א-ל-י וא-ל-קי אבותי, בפרי עץ הדר וכפות
תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל, אותיות שמך המיוחד תקרב אחד
אל אחד והיו לאחדים בידי, ולידע איך שמך נקרא עלי וייראו מגשתי
אלי, ובנענועי אותם תשפיע שפע ברכות מדעת עליון לנוה אפריון
למכון בית אלקינו, ומהא חשובה לפניך מצות ארבעה מינים אלו,
כאלו קימתיה בכל פרטותיה ושרשיה ותרי"ג מצות התלויים בה, כי
כונתי ליחדא שמא דקודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו
ליחד שם י-ה-ו-ה בליחדא שלים בשם כל ישראל אמן: ברוך ה'
לעולם אמן ואמן:

ויברך:

**ברוך אתה ה' א-ל-ינו מלך העולם,
אשר קדשנו במצותיו, וצונו על נטילת לולב**

ביום הראשון שמברך על הלולב מברך גם שהחיינו:

**ברוך אתה ה' א-ל-ינו מלך העולם,
שהחיינו וקיימנו והציינו ליזמן הזה:**

ויהפוך האתרוג, יחזיקו צמוד ללולב, וינענע על פי סדר הנענועים.

חג הסוכות

מהלכות הישיבה בסוכה

א. "בסוכת תשבו שבעת ימים... למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתו את בני ישראל" (ויקרא כג מ-מג). הסוכות הם ענני כבוד שהקיף בהם הקב"ה את עם ישראל בהליכתם ארבעים שנה במדבר לכל יכם שרב ושמש.¹

ב. כיצד מצוות ישיבה בסוכה: שיהא אוכל ושותה וישן ודר בסוכה כל שבעה ימים, בין ביום ובין בלילה כדרך שהוא בביתו בשאר ימות השנה. וכל שבעת ימים עושה אדם את ביתו ארעי ואת סוכתו קבע.²

ג. כתבו האחרונים שיכין בישיבתה שציונו הקב"ה לישב בסוכה זכר ליציאת מצרים וגם זכר לענני כבוד.³

ד. מצוות עשה מן התורה לאכול בסוכה כזית פת בלילה הראשון של חג סוכות, ויש לאכול אותו בתוך כדי אכילת פרס, ויתכוון באכילתו לקיום מצוות עשה. יש אומרים שיש לאכול שיעור של כביצה וכן ראוי לנהוג לכתחילה.⁴

ה. נהגו שאין מברכים על הסוכה (ליישב בסוכה) אלא בשעת האכילה.⁵ לכן ראוי מיד כשנכנס לסוכה לאכול מעט יותר מכביצה ממאפה שהוא מחמשת מיני דגן ויברך ליישב בסוכה, ולא ישב סתם כך בסוכה עד שיביאו לו סעודתו.⁶ ולדעת הספרדים על מנת לברך לישב בסוכה יש לאכול מעט יותר מכביצה לחם דווקא, או מיני מזונות בשיעור קביעת סעודה, שאז חייב בנטילת ידיים וברכת המוציא.⁷

ו. לדעת הרמב"ם מברכים ליישב בסוכה כשנכנסים לסוכה קודם שיושבים,⁸ לכן בשעת הקידוש עומדים ובסיומו מברכים ליישב בסוכה ויושבים, ואחר שיושבים מברכים שהחיינו.⁹ הרמ"א כתב שאנו נוהגים לקדש מיושב.¹⁰ אמנם הנוהגים כדעת האר"י לעמוד בכל הקידושים ינהגו כרמב"ם.¹¹

ז. בשאר הימים שאין בהם קידוש מנהג הספרדים להקדים את ברכת לישב בסוכה לברכת המוציא, כדי שלא להפסיק בין ברכת הנהנין לבין האכילה,¹² ואילו מנהג האשכנזים להקדים את ברכת המוציא לברכת לישב בסוכה ואין זה הפסק משום שצורך סעודה הוא.¹³ וכשמקדש ביום בשבת או ביו"ט, אם מתכוון ליטול ידיו מיד לסעודה, נחלקו הדעות האם יברך ליישב בסוכה אחר ברכת המוציא, או קודם שתיית היין,¹⁴ ואם אוכל רק מזונות מברך ליישב בסוכה קודם שטועם מן הכוס.¹⁵

ח. מעיקר הדין השותה יין אינו חייב לשתותו בסוכה, אף אם קובע עצמו לשתית היין, ויש מהאשכנזים המחמירים וסוברים שאם קובע עצמו לשתות יין, דהיינו ששותהו בחבורה וכדו', חייב בסוכה אך גם לשיטתם לא יברך לישב בסוכה על שתיית יין בלבד.¹⁶ ומ"מ יש מהאשכנזים הנוהגים לעשות את ההבדלה בסוכה ולברך בה לישב בסוכה, וראוי שיאכלו אח"כ מיני מזונות.¹⁷

מהלכות ארבעת המינים

א. נאמר בתורה: "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדור, כפת תמרים, וענף עץ עבות וערבי נחל" (ויקרא כ"ג, מ), וקיבלו חז"ל מהלכה למשה מסיני שהכוונה לאתרוג, לולב, הדס וערבה.

ב. מצווה לאגוד את הלולב עם ההדסים והערבות, ונטלים את הלולב ביד ימין ואת האתרוג ביד שמאל. איטו, לדעת הספרדים נוטל ככל אדם, ולדעת האשכנזים נוטל את הלולב בשמאל ואת האתרוג בימין.¹⁸

ג. מצות נטילת ארבעת המינים מהתורה היא ביום הראשון בלבד, פרט למקדש בו נוהגת המצווה מהתורה שבעה ימים, וחכמים תיקנו, זכר למקדש, ליטול ארבעת המינים בכל שבעת ימי החג פרט לשבת.¹⁹ השנה (תשפ"ז) אין נוטלים לולב ביו"ט הראשון של סוכות משום שחל בשבת, וע"כ המצווה היא מדרבנן בלבד.

ד. כל היום החל מהנץ החמה כשר לנטילת ארבעת המינים. המשכים לצאת ואינו יכול להמתין עד הנץ רשאי ליטול משיעלה עמוד השחר.²⁰

ה. ביום הראשון צריכים ארבעת המינים להיות שלו ואינו יוצא ידי חובה בשאול, ובשאר הימים שאול כשר.²¹ כמו"כ פסול "חסר" נוהג רק ביום הראשון, ובשאר הימים כשר.²² לכן אתרוג שנחסר או ניקב, וכן לולב שנחלקה בו רוב התיומת (דהיינו רוב העלה המרכזי) פסול ביום הראשון.²³ וכשר בשאר הימים.²⁴

ו. יש אומרים שאין לקנות ארבעת המינים בהקפה על מנת לשלם לאחר החג, כי כל זמן שלא שילם לא קנה אלא מדרבנן ועדיין אינו נחשב שלו מהתורה ולא יוצא יד"ח ביום הראשון.²⁵

ז. שיעור ארבעת המינים:

- שיעור אורך השדרה של הלולב לא פחות מארבעה טפחים.²⁶
- שיעור אורך בד ההדס לא פחות משלושה טפחים, ואפילו ארוך ביותר כשר ובלבד ששדרתו של הלולב תהיה גבוהה ממנו טפח לפחות.²⁷ למצוה צריך כל אורך שיעור ההדס להיות משולש, אך

- אינו פסול כל עוד נשאר משולש ברובו.²⁸
- שיעור אורך בד הערבה - לא פחות משלושה טפחים, ורשאי להוסיף על שיעור זה כ"ל לגבי הדס.²⁹
- שיעור גודל אתרוג לא פחות מכביצה. למעלה משיעור זה, אפילו גדול ביותר - כשר.³⁰
- מכלל הידור מצוה להוסיף על השיעור המצומצם.³¹

ח. פסול יבש:

- לולב היבש פסול, והוא שיבשו רוב עליו או שיבשה שדרתו. שיעור היבשות - משיכלה מראה הירקות שבו וילבינו פניו.³²
- הדס שיבשו עליו פסול, כמשו עליו כשר. שיעור היבשות משיכלינו פניהם לאחר שנפרכים בציפורן.³³
- ערבה שיבשו רוב עליה פסולה. שיעור היבשות משתכלה מראה הירקות לגמרי.³⁴
- אתרוג היבש פסול, ושיעור היבשות כשאינו מוציא שום ליחה.³⁵

- ט. אשה פטורה מנטילת ארבעת המינים ככל מצות עשה שהזמן גרמא, אך רשאית ליטול לדעת האשכנזים רשאית גם לברך, ולדעת הספרדים טיטול בלא ברכה.³⁶

1 שו"ע סי' תרכ"ה סע' א'.

2 שו"ע סי' תרל"ט סע' א'.

3 מ"ב תרכ"ה ס"ק א' ובדיעבד אם כיון לשם מצוות סוכה כמ"ש בתורה יצא. ד"ק שם הביכורי יעקב, שהיות בסוכה כתוב "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות..." הרי שיש בישיבת סוכה חיוב של ידיעה ולכן לכתחילה לכונן כמש"כ המ"ב.

4 שו"ע סי' תרל"ט סע' ג ומ"ב שם. ובשיעור כדי אכילת פרס נחלקו הדעות, ולכתחילה יאכל בתוך ארבע דקות, (ר' ילקוט יוסף). ואם אוכל כביצה זמן האכילה הוא כפול.

5 שו"ע סי' תרל"ט סע' ח. 'ראה מ"ב ס"ק מ"ו, כה"ח אות צ"ד וע"ע סי' תרמ"ג מ"ב ס"ק ד' ובשעה"צ אות ד' ה"טור הביא דעת ר"ת שעיקר קביעות שאדם עושה בתוך הסוכה היא האכילה, הרב המגיד פ"ו הל' י"ב מסוכה כתב שכן נהגו העולם שאין מברכים אלא על הסעודה כדעת ר"ת, הב"י הביא דעת המרדכי וכן עמא דבר, ולכן למרות שמצוות ישיבת סוכה אינה דווקא אכילה, כבר נהגו כפי שהביא השו"ע. כתב מהר"ל הל' סוכה, הסמיכו ברכה לאכילה שאכילה קרויה ישיבה כדכת' (ברא' ל"ז כ"ה) וישבו לאכול לחם.

6 משנ"ב סי' תרל"ט ס"ק מ"ו שעה"צ אות פ"ג פ"ד.

7 ר' כה"ח שם אות ל"ג שם משמע אם רוצה ליישב בסוכה אחר אכילה של קצת יותר מכביצה מזונות יוכל לברך, אולם ע"ש אות מ' וכן אות צ"ח שמפקפק מאד בהיתר זה ואומר שיאכל לכל הפחות מעט יותר מכביצה פת לצורך הברכה, וכ"כ בילקוט יוסף.

8 רמב"ם הל' סוכה פ"ו הל' י"ב.

9 שו"ע סי' תרמ"ג סע' ב'. ומבאר המ"ב ס"ק ד' שלדעתו הישיבה בסוכה היא תחילת עשיית המצוה ויש לברך עובר לעשייתו דהיינו קודם תחילת עשיית המצוה. וע"ש בשעה"צ אות ד' שנחלקים הט"ז והב"ח בשאלה מה פירוש המילים "לישב בסוכה" לדעת הרמב"ם: האם ישיבה דווקא או עכבה בסוכה, ונפק"מ האם יכול לברך לישב בסוכה כאשר אוכל בעמידה. וע"ע משנ"ב בפמ"ג אות ב'. ועי' בב"י שביאר שברכת המצוה היא ברכה למי שציונו לקיים את המצוה ואחר קיומה למי יברך הרי כבר קיים המצוה, ולכן מברכים קודם לעשייה ומיד מקיימים. ברכת שהחיינו היא ברכה למי שהגיענו לזמן זה שזוכים לקיים המצוה שצונו ולכן כל זמן שלא התחיל לקיים המצוה לא שייך ברכת שהחיינו. אלא שלדינא היות ומברכים שהחיינו על בניית

הסוכה רק אנו נוהגים לברך על עיקר המצווה ולפטור בניית הסוכה, ואנו מנצלים ברכת הזמן של יו"ט לשני הדברים, יכול לברך גם קודם לשיבה. ואולם במ"ב שם ס"ק ה כתב שלא יברך ברכת שהחיינו קודם שישב כדי שצריך להסמך עשיתי המצווה אל הברכה, שכיוון שבירך לישב בסוכה צריך לישב תיכף. וצ"ע

10 רמ"א שם, שם, וכפי שביאר מ"ב ס"ק ד' שהרי מנהגנו לברך ליישב בסוכה רק בשעת אכילה, ועל כן גם אם מברך לאחר שיושב, לפני שאוכל, נקרא עובר לעשייתו. רמ"א לשיטתו ס' רע"א סע' י' שיותר טוב ליישב בשעת הקידוש, משנ"ב שם ס"ק מ"ו הביא שני טעמים, א' אין קידוש אלא במקום סעודה וכשיושב נראה יותר כסעודה, ב' היות ומוציא אחרים יד"ח וזה אפשרי רק עם קבעו עצמם מראש לצאת בברכתו, הרי כשכולם יושבים מברך ושומעים נקרא קביעות.

11 כף החיים תרמ"ג ס' ח'. ור' אלף למטה תרכ"ה ס"ק ע"ד שרבים וגדולים גם מבני אשכנז נוהגים לקדש בעמידה - כשיטת הרמב"ם. ור' גם הליכות שלמה ט, ד שהגרש"ז אוירבך נהג לקדש לבלי סוכות בעמידה אף שבשאר יו"ט קדש בישיבה.

12 כ"כ הטור בשם מהר"ם מרוטנבורג וכתב ב"י שדברי מהר"ם נראים בעיניו. וכן כתב השו"ע ס' תרמ"ג סע' ג'.

13 רמ"א שם ועיי"ש במ"ב ס"ק ז שהוא כדי שיתחיל בסעודה, שעל ידה הוא עיקר חיוב הסוכה, ואין זה הפסק כשם שהקידוש אינו הפסק.

14 משנ"ב תרמ"ג ס"ק ט וסיים ודעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד עיי"ש.

15 משנ"ב ס' תרמ"ג ס"ק ט' בסופו.

16 שו"ע ס' תרל"ט סע' ב' ומ"ב שם ס"ק יג ובשעה"צ שם אות כז, ובה"ל ד"ה ויין.

17 ר' שש"כ פרק נח סעיף כב ובהערה ק"ג, ופס"ת שם ס"ק י'.

18 שו"ע ס' תרנ"א סע' א - ג.

19 שו"ע סימן תרנ"ח סע' א - ב. מ"ב שם ס"ק א. ולדעת הביכורי יעקב בירושלים נוהגת המצווה מהתורה כל שבעת הימים גם בזמן הזה, עפ"י שיטת הרמב"ם בפירוש המשנה בירושלים בכלל מקדש, וקדושת ירושלים לא בטלה. לשיטתו יש להחמיר בירושלים בכל ימי החג בדברים הפוסלים ביום הראשון, ומ"ם אין להחמיר אלא במקומות שידוע שהתקדשו בקדושת המקדש כגון ליד הכותל המערבי.

20 שו"ע ס' תרנ"ב סע' א. ואם לא נטלו עד בית השמשות - יטול אז בלא ברכה. (מ"ב שם ס"ק ב).

21 שו"ע ס' תרמ"ט סע' ב. לכן ביום הראשון אם נטל ארבעת המינים של חברו צריך לתת לו אותם במתנה ע"מ להחזיר שאז נחשב כשלו. (מ"ב שם ס"ק א).

22 שו"ע שם סע' ה'. ואם ניטל הפיטם י"א שפסול מטעם שאינו הדר ולא מטעם חסר וע"כ פסול כל שבעה. ואם לא יכול למצוא אחר יש לסמוך על המקילין, אך לעניין ברכה י"א שלא יוכל לברך אלא בצרוף ספק נוסף. (מ"ב ס"ק לו)

23 שו"ע ס' תרמ"ה סע' ג' ברמ"א ומ"ב שם. והוסיף שם הרמ"א שלכתחילה מצוה מן המובחר ליטול לולב שלא נחלק העלה העליון כלל, ועיי"ש במ"ב שאמנם אם יש לו לולב כזה יותר טוב לברך עליו אבל מדינא אין לחוש כלל כל זמן שלא נחלק רובו.

24 מ"ב שם ס"ק יז.

25 שערי תשובה ס' תרנ"ח בשם המחנה אפרים. מ"ב שם ס"ק י. ומשמע שאף אם הביאו לרשותו וקנאו בקנין חצר נכון לכתחילה לפרוע את התשלום קודם החג, וכ"כ באלף המגן ס' תרכ"ה ס"ק כ.

26 שו"ע ס' תר"נ

27 שו"ע ס' תרנ"ט סע' א - ב.

28 שו"ע תרמ"ו ה. ועיי"ש במ"ב ס"ק יח שנחלקו הראשונים כשהיו בכל שיעור אורך ההדס שלושה עלים בכל קן ונשר עלה אחד מכל קן ברוב שיעור ההדס, ולהלכה מקילים בשעת הדחק.

29 שו"ע ס' תרנ"ט סע' א - ב.

30 שו"ע סימן תרמ"ח סע' כ"ב. ועיי"ש שאם הוא כביצה אפילו אם הוא בוסר שעדיין לא נגמר פרי - כשר.

31 שו"ע ס' תרנ"ו סע' א'.

32 שו"ע ס' תרמ"ה סע' ה. וברמ"א שם כתב ש"א דלא מקרי יבש אלא כשנתפרץ בציפורן, ועיי"ש במ"ב ס"ק כה שאין להקל כשיטה זו כל זמן שיש בעיר לולב לח.

33 שו"ע ס' תרמ"ו סע' ג, ז. ועיי"ש במ"ב ס"ק כ שבמציאות אינו מצוי שילבינו פניו ולא יהיה נפרץ בציפורן ואם כן כשנתלכנו פניהם ודאי יבש הוא.

34 שו"ע ס' תרמ"ט סע' ב' ובשעה"צ שם אות ו.

35 שו"ע ס' תרמ"ח סע' א'.

36 ר' שו"ע סימן תרנ"ט סע' ט ובט"ז שם ס"ק ו ומג"א שם ס"ק יא. ושו"ע ס' תקפ"ט סע' ו.

אושפיזין

עולו אושפיזין עלאין קדישין, עולו אבהן עלאין קדישין, למיתב בצלא דמהימנותא עלאה בצלא דקב"ה. ליעול אברהם ועמה יצחק ויעקב, משה אהרן יוסף ודוד.

ואחר כך יאמר:

הריני מוכן ומזומן לקיים מצות סכה כאשר צוני הבורא יתברך שמו בסכות תשבו שבעת ימים כל האזרח ביישראל ישבו בסכות. למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים:

תיבו תיבו אושפיזין עלאין תיבו תיבו אושפיזין קדישין תיבו תיבו אושפיזין דמהימנותא זכאה חולקיהון דיישראל דכתיב כי חלק אדני עמו יעקב חבל נחלתו. לשם יחד קודשא בריך הוא ושכינתה ליחדא שם י--ה ב--ה ביחדא שלים על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל. יהי נועם ה' אליהינו עלינו. ומעשה ידינו כוננה עלינו. ומעשה ידינו כוננה.

וראוי לומר בכל פעם שיכנס לסעודה בסוכה תפלה קצרה זו:

רבון כל העולמים, יהי רצון מלפניך, שיהא חשוב לפניך מצות ישיבת סכה זו, כאילו קיימתיה בכל פרטיה ודקדוקיה, ותרי"ג מצות התלמים בה, ואכלו פגמתי בכל הפגמות, שפגמו בה אנשי כנסת הגדולה.

בליל ראשון כשנכנס לסוכה וקורם שמיסב לאכול ובכל יום ויום קורם סעודתו יאמר זה: אַזמין לסעודתי אושפיזין עלאין, אברהם יצחק ויעקב משה אהרן יוסף ודוד.

ביום ראשון של סוכות יאמר:

במטי מין אברהם אושפיזי עלאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עלאי יצחק ויעקב משה אהרן יוסף ודוד.

ביום שני של סוכות יאמר:

במטי מין יצחק אושפיזי עלאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עלאי אברהם ויעקב משה אהרן יוסף ודוד.

ביום שלישי של סוכות יאמר:

במטי מין יעקב אושפיזי עלאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עלאי אברהם יצחק משה אהרן יוסף ודוד.

ביום רביעי של סוכות יאמר:

במטי מין משה אושפיזי עלאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עלאי אברהם יצחק ויעקב אהרן יוסף ודוד.

ביום חמישי של סוכות יאמר:

במטי מין אהרן אושפיזי עלאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עלאי אברהם יצחק ויעקב משה יוסף ודוד.

ביום שישי של סוכות יאמר:

במטי מין יוסף אושפיזי עלאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עלאי אברהם יצחק ויעקב משה אהרן ודוד.

ביום שביעי של סוכות יאמר:

במטי מין דוד אושפיזי עלאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עלאי אברהם יצחק ויעקב משה אהרן ויוסף.

בברכת שזכבה לישוב בסוכת עורו של מויתן

בס"ד

תנו כבוד לתורה

הקפות שניות

בשיתוף ישיבת בני עקיבא רעננה

"ישלחו ושלחו בשמחת תורה"

תושבי העיר מוזמנים להשתתף
בשמחת הקפות שניות
שתתקיימה א"ה
במוצאי שמחת תורה.

מוצאי שבת,

כ"ב תשרי תשפ"ז

בשעה 20:30 | 3.10.26

בהשתתפות להקת
"רוקדים"

אליה והב

הפייטן של המדינה
כוכב הזמר הדתי

עו"ד גדליהו בן שמעון
מ. המועצה הדתית

גב' הלן מזוז
המשנה לראש העיר

מר מאיר גרידיש
המשנה לראש העיר

הרב שלמה אישון
רב מזרח העיר

מר חיים ברידא
ראש העיר

המועצה הדתית רעננה

הרבנות הראשית - המועצה הדתית רעננה

קלאוזנר 18, רעננה | טל: 09-7431345 | פקס: 09-7484482

המועצה הדתית רעננה www.mdrn.org.il mdt.rann@gmail.com